

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9526/2023
30.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете по основу рехабилитационог обештећења, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 640/21 од 04.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 30.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 640/21 од 04.11.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1603/16 од 12.11.2020. године, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име рехабилитационог обештећења – материјалне и нематеријалне штете исплати укупно 74.952.606,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате и то на основу обављеног, а неплаћеног рада у редовно радно време износ од 14.176.000,00 динара; обављеног, а неплаћеног прековременог рада износ од 21.515.400,00 динара; на име губитка плате за време незапослености по престанку лишења слободe износ од 108.940,00 динара; разлике у платама пре и после штетног догађаја 8.352.120,00 динара; губитка пензије износ од 4.489.066,00 динара; разлике у пензијама износ од 11.775.200,00 динара; изгубљеног бенефицираног стажа износ од 2.888.000,00 динара; новчане накнаде за психички – душевни бол због противправног лишења слободe износ од 10.000.000,00 динара; новчане накнаде за претрпљени страх износ од 10.000.000,00 динара, као неоснован (став први изреке). Обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове поступка у износу од 37.500,00 динара (став други изреке).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 640/21 од 04.11.2022. године, одбијена је, као неоснована, жалба тужилце и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1603/16 од 12.11.2020. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је утврдио да ревизија тужиле није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка на коју се указује ревизијом.

Према утврђеном чињеничном стању, отац тужиле пок. ББ је пресудом Војног суда у Сплиту Су 249/51 од 20.05.1951. године оглашен кривим због извршења кривичног дела из члана 3. тачка 8. Закона о кривичним делима против народа и државе – организовања удружења са циљем обарања постојећег државног уређења ФНРЈ и осуђен на казну лишења слободe у трајању од 13 година са принудним радом и 3 године губитка грађанских права по извршеној или опроштеној казни. Отац тужиле је лишен слободe у периоду од 27.01.1951. године до 29.11.1956. године, када је ослобођен од даљег издржавања изречене казне, а казну затвора је издржавао на Голотому. Правноснажним решењем Вишег суда у Београду Рех 605/14 од 15.06.2015. године, пок. ББ је рехабилитован, те је утврђено да је пресуда Војног суда у Сплиту Су 249/51 од 30.05.1951. године ништава од тренутка њеног доношења и да су ништаве све њене правне последице. Отац тужиле преминуо је ...2011. године. Тужила је рођена ...1950. године и у време лишења слободe свог оца имала је 3 месеца. Дана 15.09.2015. године тужила је поднела захтев Комисији при Министарству правде ради рехабилитационог обештећења, те је 02.11.2015. године са туженом закључила споразум о рехабилитационом обештећењу којим се тужена обавезала да тужилци исплати износ од 147.050,00 динара, а којим је у члану 3. наведено да тужила прихвата износ из члана 1. овог споразума као рехабилитационо обештећење те да се одриче права да по овом основу потражује већи износ од износа из члана 1. споразума, а чланом 4. је констатовано да овим споразумом спорни правни однос између странака регулисан у потпуности. Наведени износ тужилци је у целости исплаћен 25.01.2016. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања правилан је закључак нижестепених судова да је тужбени захтев неоснован.

Одредбом члана 26. став 1. Закона о рехабилитацији („Службени гласник Републике Србије“ број 92/2011) прописано је да рехабилитовано лице има право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода, у складу са Законом којим се уређују облигациони односи. Из наведене одредбе произлази да право на накнаду материјалне штете припада само рехабилитованом лицу, а не и његовим законским наследницима. Пошто је у конкретном случају рехабилитовано лице преминуло ...2011. године, у складу са чланом 26. став 1. наведеног Закона тужила нема право на накнаду материјалне штете, јер за живота њен отац није поднео захтев Комисији за рехабилитацију, односно покренуо парнични поступак за накнаду штете по том основу, у ком случају је то право могло прећи на наследнике.

Одредбом члана 26. став 3. Закона о рехабилитацији прописано је да рехабилитовано лице и лице из члана 7. тачка 5. овог Закона (деца рехабилитованог лица која су за време трајања повреде права и слободе родитеља рођена у установама за извршење санкција, односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања, једног, другог или оба родитеља), има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе у складу са Законом којим се уређују облигациони односи.

Правилан је закључак нижестепених судова, пошто је рехабилитовано лице преминуло ...2011. године и није остварио право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, потраживање накнаде нематеријалне штете није могло прећи на тужиљу, јер није признато правноснажном одлуком или писменим споразумом, у складу са одредбом члана 204. Закона о облигационим односима. Тужиљи би, као лицу из одредбе члана 7. став 5. Закона о рехабилитацији припадало само право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе оца, јер је у том периоду расла без родитељског старања. Међутим, тужиља је са туженом закључила споразум о накнади овог вида штете, односно о рехабилитационом обештећењу и по том споразуму је тужена тужиљи исплатила износ из споразума. Према томе, она се одрекла и права да по овом основу потражује већи износ, чиме је наведени правни однос између тужиље и тужене регулисан у потпуности.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, па је нашао да су неосновани, јер представљају понављање навода који су истицани у жалби против првостепене пресуде, а које је другостепени суд правилно оценио као неосноване, дајући за то јасне и потпуне разлоге које је овај суд у свему прихватио.

На основу члана 414. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**